

9.12.68

מתן מעמד של תיאטרון עירוני לקאמרי

על התיאטרון הרפרטוארי הלא-מסחרי בישראל עובר מספר מוסדי קשה. אף כי דעת הקהל נתונה בעיקר למצבה החמור של "הבימה", אין זה מסבר של תיאטרון אחד, כי-אם מסברה של שיטה מוסדית שלמה. בכל מקום בעולם, מלבד ישראל, פועלים התיאטרונים הרפרטואריים כמוסדות ציבור, והם נהנים מתמיכה כספית המגיעה, בדרך כלל, ל-35 עד 70 אחוזים מתקציבם - ובמקרים מסוימים אף למעלה מזה. רק בישראל נמנע הציבור עד כה מלאמץ את התיאטרונים הרפרטואריים (מלבד תיאטרון עירוני חיפה), והוא לא העניק להם את התמיכה המינימלית המקובלת.

מבחינת מבנהו המוסדי ומבחינת התמיכה הציבורית הניתנת לו, אין הבדל מהותי בין הקאמרי לבין שני התיאטרונים הרפרטואריים האחרים בתל-אביב. בדומה ל"הבימה" ו"אהל", מהווה גם הקאמרי חברה פרטית, הנמצאת בבעלותם של חשקנים, כיוון שאין מוסד צבורי שיטכיס ליטול על עצמו את הבעלות ואת האחריות לתפעולו של התיאטרון. למרות שהיקף פעולתו והמחזור הכספי שלו גדולים מטל "הבימה", זכה הקאמרי בטנים האחרונות בתמיכה כספית זעומה בלבד, שלא הגיעה בממוצע אלא ל-12 עד 13 אחוזים מכלל המחזור שלו : קרוב ל-90 אחוזים מהכנסותיו באו לו ממכירת כרטיסים.

יש הסבורים כי יציבותו היחסית של הקאמרי, הן במובן הכלכלי והן במובן המוסדי-הכללי, מסמטת ראייה לכך, שאפשר לקיים תיאטרון רפרטוארי באורח תקין, גם כשאינו בבעלות ציבורית ואינו נהנה מתמיכה כספית רבה - בתנאי שינוהל באופן מניח את הדעת. אך אין טעות גדולה מזו.

בעד המדיניות של הימנעות מגרעונות וממסבירים כספיים מטלם הקאמרי מחזר יקר בצורה של פטרות בלתי-נמנעות ובלתי-פוטקות על-חשבון הרמה האומנותית של עבודתו, והפסדה האומנותית היא כידוע חרב-פיפיות מסוכנת, אך אפילו כך, לא יעלה בידו להימנע לאורך ימים מאותו מסבר שפוקד היום אחרים. יתר על כן, גם הניהול הטוב ביותר, אינו יכול לענות אלא על חלק מן הבעיה. הוא יכול להאיט את קצב ההידרדרות המסברית, אך אין בכוחו בטום אופן להבטיח לתיאטרון חיים תקינים, כל עוד הוא נאלץ לפעול בתנאים בלתי-תקינים מעיקרם. ותנאים אלה מחמירים והולכים מיום ליום, כתוצאה מכניסתנו לעידן הטלביזיה.

נוכח ההתפתחויות החמורות של החודשים האחרונים, בטלה בממשלה ההכרה כי יש לפתור את בעייתה של "הבימה" פתרון יסודי על-ידי הפיכתה לתיאטרון ממלכתי, תוך כיסוי גרעונותיה והבטחת תקציב נאות לפעילותה לעתיד. הקאמרי ראה תמיד בתיאטרון הלאומי, שהוא ראשון התיאטרונים העבריים, את המועמד לקבלת תואר של תיאטרון ממלכתי, והוא מברך בכל-לב על שהממשלה ראתה לנכון, ולו גם באיחור מצער, להעניק ל"הבימה" מעמד רם זה ותנאי קיום נורמליים.

עם זאת, רואה הקאמרי זכות לעצמו לתבוע שגם בעייתו-הוא תמצא בעתיד הקרוב את פתרונה.

ב-1966 המליצה ועדה ציבורית בראשותו של פרופ' חיים הלפרין, על מתן מעמד של תיאטרון ממלכתי ל"הבימה", ועל מתן מעמד של תיאטרון עירוני לקאמרי. הועדה נתמנתה על-ידי ראש-העירייה, מר מרדכי נמיר, כדי שתציע הסדר לחיי התיאטרון בעיר, אך למרבה הצער לא נעטה עד כה אף צעד להגשמת המלצותיה.

אי-לכך נאלצים אנו לומר לממשלת ישראל ולעיריית תל-אביב-יפו : אל תחכו עם פתרון בעייתנו עד שנהיה נתונים גם אנחנו במסבר חמור. מבחינת תנאי-הקיום המוסדיים והפיננסיים הפגומים נמצאים אנו על אותו מדרון תלול כמו "הבימה" ו"אהל", ואין טנוס מהידרדרותנו. אם גם הצלחנו עד כה לעכב או להאיט הידרדרות זו, הרי שלא לעולם חוסן : לכן אל תחכו עם הפיכתנו לתיאטרון ציבורי עד שנימצא מרוסקי-אברים בתחתית המדרון. אם מטתמנת ממילא ההחלטה להעניק לנו לעתיד מעמד, מבנה וגבוי של תיאטרון עירוני, מן הדין לעשות זאת היום, מאוודנו פועלים באופן תקין, ולא מחר - כטנהיה חדלי-אונים.

תל-אביב, רחוב היונג'וז 101, טלפון: 246161

גם ההגיון הפיננסי הקר מצביע באותו כיוון. נסיון התקופה האחרונה מלמד באופן חד-משמעי כי מניעתו של המטבר זולה טבעתיים מכסוי הגרעונות לאחר שהמטבר פרץ. אנו מאמינים שאילו היינו מתמוטטים, חלילה, והייתה נסקפת לנו סכנת כליה, היו נמצאים בסופו של דבר המליונים להבטחת המטך קיומנו, כשם שיימצאו המליונים הדרושים היום להבטחת המטך קיומה של "הבימה". אך הפך רב אם יש הגיון פיננסי כלשהו באותה רחיקה המונעת מאתנו היום אותם סכומים הרבה יותר קטנים, הדרושים להבראת מצבנו ולהבטחת פעולתנו התקינה - רק מסום שטרם התמוטטנו, או מסום שלא צברנו עד כה הפסדים גדולים די-הצורך.

הדעת נותנת מפתרון בעיית "הבימה" לא יהיה מעטה מבורך העומד בפני עצמו, כי-אם חלק בלתי-נפרד מפתרון כולל של בעיית התיאטרונים הרפרטואריים הבלתי-מסחריים בישראל. במסגרת פתרון כולל זה מן הדין שתוגשם ההמלצה, שיוענק לקאמרי מעמד של תיאטרון עירוני של העיר תל-אביב.

בשנת 1969 ימלאו לתיאטרון הקאמרי 25 שנה. אנו קוראים לממשלת ישראל, לעיריית תל-אביב-יפו ולציבור כולו : במלואת מחצית יובל שנים לפעולתו האומנותית, יוענק-נא לקאמרי מעמד של תיאטרון עירוני, ויובטחו לו התנאים המוסדיים והכלכליים הנאותים להמטך מילוי שליחותו האומנותית בישראל.

הנהלת התיאטרון הקאמרי